

Бондаренко І. В.

3 курс юридичний факультет

Київський національний університет імені Тараса Шевченка,

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЮРИДИЧНИХ СКЛАДІВ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ.304 КК УКРАЇНИ

Україна йде шляхом становлення правової демократичної держави, основною цінністю якої є людина, її права і свободи. Відповідно, основним завданням держави є ефективне забезпечення реалізації цих прав, їх охорона та захист. Становлення демократичного суспільства неможливе без гармонійного розвитку усіх його ланок, особливо підростаючого покоління. Тому захист молоді від негативного впливу, в тому числі і від впливу «кримінальних елементів», має бути одним з нагальних завдань держави. Актуальність теми полягає в тому, що втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність за своєю суттю є діянням, яке заподіює шкоди духовно-моральному благополуччю, згубно впливає на підростаюче покоління. Таке діяння розширює коло правопорушників, створює резерв для злочинності неповнолітніх та дорослих осіб.

Досліджуючи чинне законодавство, можна зазначити, що воно досить нечітко регулює питання кримінальної відповідальності осіб, які втягнули неповнолітніх у злочинну діяльність. Аналізуючи ст.304 КК України, слід звернути увагу на неоднозначність деяких її положень. По-перше, відсутня чітка визначеність, з якого моменту злочин слід вважати закінченим. З цього приводу є дві точки зору. Згідно з першою, втягнення характеризує лише діяння суб'єкта, зміст якого передбачає вплив на неповнолітнього, з метою викликати у нього рішучість взяти участь у вчинюваному злочині (злочинах). В такому разі склади злочину, передбачені ст.304 КК, є формальними, і поведінка потерпілого для кваліфікації значення не має. Вже не має принципового значення той факт, чи погодилась неповнолітня особа на

участь у запропонованому злочині, чи не встигла це зробити, чи почала вчинення злочинних дій, у які була втягнута суб'єктом злочину. Відповідно до другої точки зору, втягнення у злочинну діяльність неповнолітнього має передбачати певний наслідок – хоча б згоду потерпілого на зайняття такою діяльністю. В цьому разі склад злочину, передбачений ч.ч.1,2 ст.304 КК має розглядатися як матеріальний, і відповідні дії суб'єкта, що не призвели до такого наслідку, належить розглядати як незакінчений злочин. Якщо неповнолітній взагалі не робив спроби вчинити злочин і не готувався до цього, дорослий за наявності до того підстав притягається до відповідальності за втягнення його у злочинну діяльність і за готування до злочину, у вчинення якого намагався втягнути неповнолітнього. У постанові Пленуму ВСУ від 27.02.2004 N 2 «Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність» проведено одночасно обидва підходи, що робить неможливим однозначне застосування закону; фактично у абз.1 і 3 п.5 містяться взаємовиключні положення. Виходячи з характеру діяльності, що становить об'єктивну сторону злочинів, передбачених ст.304 КК, можна прийти до висновку, що сама діяльність винної особи, спрямована на втягнення неповнолітнього у злочинну діяльність, вже є злочинною. Така особа бажає втягнути неповнолітнього у вчинювані нею злочини, і усвідомлює протиправний характер своїх дій незалежно від того, погодиться на них неповнолітній чи ні. Отже, склади злочину, передбачені ст.304 КК, на мою думку, слід визнавати формальними.

Також, на мою думку, втягнення у злочинну діяльність і втягнення в антигромадську діяльність невинувато однаково караються кримінальним законом. Звісно, що обидва види діянь наносять значну шкоду суспільству, сприяють його криміналізації, характеризуються підвищеною суспільною небезпекою. Разом з тим, хоча втягнення неповнолітніх у пияцтво, заняття жебрацтвом та азартними іграми є антисоціальними діями, але воно не є так небезпечним, як злочинна діяльність. Тому, на мою думку, кожен з видів

діяльності, передбачених ст.304 КК, має отримати відображення на рівні окремого положення Кримінального Кодексу.

Отже, для ефективного запобігання втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність слід дещо уточнити положення ст.304 КК та усунути суперечності з правозастосовною практикою.